

Stichting Het Balletorkest

Geadviseerd subsidiebedrag: € 5.600.400

Gevraagd subsidiebedrag: € 5.600.400

Over de instelling

Stichting Het Balletorkest (hierna: Het Balletorkest), podiumkunsten, symfonieorkest met begeleidingsactiviteiten voor dans, Amsterdam

Het Balletorkest verzorgt sinds 1965 symfonische muziek bij dansproducties van Nationale Opera & Ballet/Het Nationale Ballet (hierna: HNB) en het Nederlands Dans Theater (hierna: NDT). Het orkest is gespecialiseerd in de begeleiding van dansproducties en besteedt het merendeel van de orkestcapaciteit aan deze kerntaak. Het orkest heeft 45 musici in vaste dienst met een deeltijdaanstelling (70 procent). Afhankelijk van de grootte van de productie maakt het orkest gebruik van gastmusici. Het Balletorkest maakt voorstellingen voor families en schoolkinderen en werkt samen met de Nationale Balletacademie ten behoeve van de muzikale ontwikkeling van dansers en choreografen.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.18 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Het Balletorkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 5.600.400.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad vindt dat Het Balletorkest met de aanvraag voor de BIS-periode 2025 - 2028 een actueel pleidooi schetst voor livemuziek tijdens dansvoorstellingen. 'Zonder muziek kan er niet worden gedanst en een levend orkest tijdens een dansvoorstelling met publiek in de zaal, zorgt voor een unieke ervaring', benadrukt het orkest.

De raad oordeelt positief over de artistieke kwaliteit van Het Balletorkest. Het orkest met musici die hoofdzakelijk in de orkestbak spelen, is van grote meerwaarde voor de dansvoorstellingen van HNB en het NDT. Het Balletorkest is flexibel en functioneert goed in zowel grote klassieke balletten als in dansvoorstellingen met kleinere bezetting en modern repertoire. De raad hoopt dat de nieuwe dirigent de hoge uitvoeringskwaliteit zal voortzetten.

Het Balletorkest biedt beide dansgezelschappen een orkestbezetting van 62 musici 'om niet'. Dat zijn de 45 musici in de vaste bezetting van het orkest, aangevuld met zeventien gastspelers. Het aanbod betreft jaarlijks tachtig voorstellingen van HNB en gemiddeld twaalf voorstellingen van het NDT. Voor extra voorstellingen kan het orkest alleen de vaste bezetting van 45 musici om niet aanbieden. Voor de inzet van gastspelers wordt dan de kostprijs doorberekend aan de dansgezelschappen. Hiermee voldoet Het Balletorkest volgens de raad aan de criteria zoals die zijn vastgelegd in de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

In de periode 2021 - 2024 speelde Het Balletorkest met HNB klassieke producties, zoals 'Notenkraker en Muizenkoning', maar ook nieuwe producties, zoals 'How Anansi freed the stories of the world'. Deze laatste was een grote en kleurrijke productie rond een aan slavernij gerelateerd verhaal, waarin verschillende muziek- en dansstijlen elkaar ontmoeten. Ze trok een zeer gemêleerd publiek. Met het NDT staat in 2024 de productie 'DO NOT RUN FLY' op de rol, met muziek van onder anderen Arnold Schönberg en Philip Glass.

Het Balletorkest werkt met een vaste chef-dirigent en verschillende gastdirigenten. In de periode 2021 - 2024 heeft Matthew Rowe het orkest succesvol geleid als chef-dirigent. Hij zal na zijn vertrek als vaste gastdirigent aan het orkest verbonden blijven.

Per augustus 2024 wordt Koen Kessels als nieuwe chef-dirigent en artistiek leider benoemd. Hij wordt tevens muzikaal leider van HNB. De raad oordeelt positief over deze benoeming en ziet dat de Vlaamse dirigent, die als muziekdirecteur ook verbonden is aan The Royal Ballet, veel internationale ervaring meebrengt. De raad is dan ook benieuwd naar de artistieke impact van zijn aanstelling op het orkest in de periode 2025 - 2028.

De uitbreiding van de artistieke leiding met een coördinator muziek, die zowel bij het orkest als bij HNB wordt aangesteld, beoordeelt de raad als positief. De dubbelfunctie biedt zicht op een nog betere samenwerking tussen beide organisaties.

De raad constateert dat de bewegingsruimte voor Het Balletorkest om zich artistiek te profileren buiten de kerntaak beperkt is. De raad is dan ook positief over de keuze die het orkest heeft gemaakt om de extra beschikbare orkestcapaciteit in te zetten voor het ontwikkelen van een aantal waardevolle initiatieven op het vlak van educatie, familievoorstellingen en talentontwikkeling. Deze initiatieven passen bij de missie en het profiel van het orkest en dragen bij aan de eigen signatuur.

Op het gebied van talentontwikkeling participeerde het orkest in de subsidieperiode 2021 - 2024 in de Nationale Master Orkestdirectie en was het betrokken bij de leerlijn muziek voor studenten van de Nationale Balletacademie. Daarnaast initieerde het orkest een *open call* voor componisten om samen te werken met de jonge choreografen van HNB. Dat resulteerde in een nieuw werk van componist Amelia Clarkson en choreograaf Wubkje Kuindersma. De raad beoordeelt het voortzetten van de activiteiten op het gebied van talentontwikkeling als relevant en positief.

Met de komst van de nieuwe chef-dirigent wil Het Balletorkest het opleiden van jonge dirigenten weer oppakken. Het orkest geeft aan dat de jonge dirigeertalenten ook een belangrijke rol kunnen vervullen als ‘cover conductors’ in het geval dat een dirigent tijdens een productie uitvalt. De raad beoordeelt deze plannen op het terrein van talentontwikkeling positief.

In Studio Boekman, de nieuwe, kleine zaal van Nationale Opera & Ballet, wil Het Balletorkest het experiment opzoeken door improvisatieprojecten met musici en dansers, samenwerking met dj's en componisten van andere gezelschappen en met kleinschalige optredens. De raad toonde zich in zijn advies over de periode 2021 - 2024 ook al enthousiast over de voorgenomen activiteiten in deze zaal. De zaal opende eind 2023 haar deuren. De raad kijkt ernaar uit dat de plannen nu daadwerkelijk gerealiseerd zullen worden.

Maatschappelijke betekenis

De raad vindt de bijdrage van Het Balletorkest maatschappelijk relevant vanwege de activiteiten waarmee het orkest zich richt op scholen en families. Zo creëerde het orkest de productie ‘Belle en het Beest’ voor families en schoolklassen in concertzalen in Haarlem, Zaandam, Velsen en Utrecht. Daarnaast gaf het orkest circa tweehonderd workshops op basisscholen en ontwikkelde het eigen lesmateriaal.

In de subsidieperiode 2025 - 2028 gaat Het Balletorkest een nieuwe productie ontwikkelen en spelen. Deze voorstelling, getiteld ‘Thor’, zal zich richten op kinderen vanaf acht jaar en families en gaat op tournee langs zes steden in de Randstad en Noord-Brabant. Het orkest werkt voor deze productie samen met choreografen van ISH Dance Collective.

Daarnaast wil het orkest vertelconcerten realiseren voor de jonge doelgroep van zes jaar en ouder. Deze concerten duren ongeveer een uur en worden uitgevoerd met een bekende verteller en een orkest van 45 musici. Het concept vraagt een relatief korte voorbereidingstijd en is daardoor goed in te passen in de ingewikkelde planning van het orkest. De raad vindt dat het orkest een goed, actueel en gedifferentieerd educatief aanbod ontwikkelt.

Het Balletorkest geeft in zijn plannen aan op zoek te zijn naar een nieuwe ruimte om te kunnen repeteren en om te gebruiken als kantoor en opslag. Het orkest verwacht dat een werklocatie in een levendige wijk in Amsterdam mogelijkheden biedt om van betekenis te zijn voor de lokale gemeenschap en een verbindende rol te spelen. Het orkest denkt daarbij aan activiteiten als klankspeeltuinen voor basisscholieren in de buurt, workshops met dans en muziek, participatieve concerten met buurtbewoners en activiteiten met eenzame ouderen. De raad kijkt uit naar een verdere uitwerking hiervan.

Het Balletorkest gaat in zijn aanvraag voldoende in op de toepassing van de kernwaarden uit de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. De instelling gaat uitgebreid in op sociale veiligheid op de werkvloer en een gezonde werkomgeving. Om de sociale veiligheid te bevorderen heeft de aanvrager een onafhankelijke vertrouwenspersoon, een klokkenluidersbeleid, een beleid ongewenst gedrag, een klachtencommissie en een klachtenregeling. Het wil hier in de komende periode nadrukkelijk aandacht aan blijven besteden. Het orkest beschrijft voldoende hoe het eerlijke beloning voor medewerkers en personeel nastreeft. Het is aangesloten bij de cao Nederlandse Orkesten en de cao Remplaçanten Nederlandse Orkesten.

Het Balletorkest beschrijft voldoende hoe het haar diversiteitsbeleid vormgeeft. Het orkest gebruikt een aantal uitgangspunten waarmee de code onderdeel is van het gehele besluitvormingsproces. Zo kiest het orkest bij het ontwikkelen van de familievoorstellingen bijvoorbeeld voor samenwerkingspartners als ISH Dance Collective. Voor de programmering die binnen zijn kerntaak past, is het orkest afhankelijk van de keuzes van de dansgezelschappen en heeft het geen mogelijkheid om te sturen op publiek, programma en/of partners. Het orkest beschrijft in zijn aanvraag een duidelijk beleid om diversiteit te bevorderen onder het personeel en in de raad van toezicht. Bij de werving van nieuwe staf- en rvt-leden en samenwerkingspartners wordt expliciet gezocht naar mensen met een diverse achtergrond.

Toegankelijkheid

Het Balletorkest bereikt een groot publiek met de dansvoorstellingen die het speelt met HNB en het NDT. Voor het publieksbeleid van deze voorstellingen is het orkest afhankelijk van de communicatie- en marketinginspanningen van deze dansgezelschappen.

De publieksinspanningen voor nevenactiviteiten, zoals de familie- en schoolvoorstellingen en de vertelconcerten, heeft het orkest in eigen hand. Het heeft hiervoor een helder geformuleerd doelgroepenbeleid. Kinderen worden goed voorbereid op de voorstellingen met speciaal ontwikkeld lesmateriaal. Voor de komende periode wil het orkest gaan samenwerken met partners die over

meer organisatie- en marketingcapaciteit beschikken, zoals concertzalen. De raad oordeelt positief over deze manier van samenwerken.

Ten slotte draagt het orkest bij aan een laagdrempelige kennismaking met zijn repertoire door bijvoorbeeld mee te werken aan de jaarlijkse open dag van Nationale Opera & Ballet.

Het vergroten van de toegankelijkheid van Het Balletorkest met behulp van digitalisering gebeurt in zeer beperkte mate via de website en sociale media. Het orkest heeft geen marketingmedewerkers in huis en werkte in de periode 2021 - 2024 samen met de marketingmedewerkers van Nationale Opera & Ballet, NDT en andere partners. In de periode 2025 - 2028 wil het orkest onderzoeken hoe digitalisering kan bijdragen aan het bereiken van meer publiek. De raad moedigt dit aan.

Het Balletorkest is gevestigd in Amsterdam. De locaties van de voorstellingen worden bepaald door de programmering van HNB en het NDT. Het orkest speelt voor het overgrote deel in Amsterdam en speelt daarnaast een kleiner aantal voorstellingen in Den Haag.

Gezien het grote symfonische aanbod voor kinderen in Amsterdam speelt het orkest zijn familie- en schoolvoorstellingen bewust buiten de hoofdstad en draagt daarmee bij aan een betere spreiding. Dit beoordeelt de raad als positief.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat Het Balletorkest financieel gezond is. De ingediende begroting is niet sluitend: jaarlijks zijn er 30.000 euro meer lasten dan baten. Dit wil het orkest verrekenen met de verwachte rente-inkomsten op de algemene reserve. Het orkest heeft lage eigen inkomsten, wat samenvalt met zijn begeleidende taak.

Het orkest geeft aan dat de deeltijdbanen van de vaste musici een aandachtspunt vormen. De vaste musici zijn allemaal voor 70 procent in dienst bij het orkest en zijn genoodzaakt hun inkomen aan te vullen met andere werkzaamheden. Dit is vaak ingewikkeld in verband met de onregelmatige planning van de orkestbaan.

Daarnaast geeft het orkest aan als enige orkest in de Randstad zijn vaste musici volgens de 100-procent-schaal van de cao te honoreren, waar andere orkesten in verband met de hoge kosten voor levensonderhoud 110 procent of meer honoreren. Afhankelijk van de loonontwikkeling enerzijds en subsidiebijstelling door de minister anderzijds, hoopt het orkest hier vanaf 1 januari 2025 verandering in te kunnen brengen.

Het Balletorkest licht voldoende toe hoe het de principes van de Governance Code Cultuur toepast.

Geografische spreiding

Het Balletorkest is gevestigd in Amsterdam. Binnen de categorie Symfonieorkest met begeleidingsactiviteiten voor dans is hij de enige aanvrager, waardoor een goede geografische spreiding binnen deze categorie bij de beoordeling geen factor van belang is.